JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
20 päivänä heinäkuuta 2017 [1]

Asia C-393/16

Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne
vastaan
Aldi Süd Dienstleistungs-GmbH & Co. OHG, jota edustaa Aldi Süd Dienstleistungs-GmbH, aiemmin Aldi Einkauf GmbH & Co. OHG Süd,
Galana NV:n osallistuessa asian käsittelyyn

(Ennakkoratkaisupyyntö – Bundesgerichtshof (ylin siviili- ja rikostuomioistuin, Saksa))

Ennakkoratkaisupyyntö – Maataloustuotteiden yhteinen markkinajärjestely – Suojattujen alkuperänimitysten suoja – Alkuperänimityksen maineen hyväksikäytön, väärinkäytön, jäljittelyn tai mielleyhtymän ja väärien tai harhaanjohtavien merkintöjen käsitteet – Elintarvike, jonka nimitys vastaa kohdeyleisön käytäntöä – Mahdollisuus johtaa kohdeyleisöä harhaan tuotteen maantieteellisestä alkuperästä

1. Saksalainen supermarkettiketju myy samppanjaa sisältävää sorbettia, jota myydään nimellä ”Champagner Sorbet”. Onko tämä menettelytapa laillinen vai hyödyntävätkö sorbetin valmistaja ja jälleenmyyjä todellisuudessa suojatulla alkuperänimityksellä (SAN) suojatun ranskalaisen kuohuviinin mainetta?

2. Tämä on lyhyesti ilmaistuna kysymys, jonka Bundesgerichtshof (ylin siviili- ja rikostuomioistuin, Saksa) esittää ennakkoratkaisupyynnössään, jonka perustella on ratkaistava, onko tähän suojattuun alkuperänimitykseen perustuvia intressejä puolustava Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (jäljempänä CIVC) oikeassa vaatiessaan sorbetin myynnin kieltämistä.

3. Äskettäin esittämässäni ratkaisuehdotuksessa [2] totesin, että unionin tuomioistuin on antanut runsaasti suojattuja alkuperänimityksiä ja suojattuja maantieteellisiä merkintöjä (SMM) koskevaa oikeuskäytäntöä. Tässä asiassa sillä on tilaisuus ulottaa tämä oikeuskäytäntö koskemaan tilanteita, joissa suojatulla alkuperänimityksellä suojattua kuohuviiniä (samppanjaa) käytetään elintarvikkeen ainesosana ja se on sisällytetty sen esillepanoon.

4. Ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle annettavaa vastausta varten unionin tuomioistuimen on kiinnitettävä huomiota siihen, että ”Champagner Sorbet” on kyseisen tuomioistuimen mukaan Saksassa yleisesti käytetty nimi tietynlaiselle samppanjaa sisältävälle jäädykejälkiruoalle. Lisäksi sen on tulkittava erilaisia säännöksiä (yhtäältä suojattuja alkuperänimityksiä ja toisaalta ravinnoksi tarkoitettujen tuotteiden merkintöjä koskevia säännöksiä) saavuttaakseen tasapainon suojattujen alkuperänimitysten haltijoiden oikeuksien ja elintarvikkeen valmistajien, jotka haluavat ilmoittaa sen koostumuksen pakkauksessa, oikeuksien välillä.

1 Alkuperäinen kieli: espanja.

2 Esitetty 18.5.2017 asiassa EUIPO v. Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto IP (C-56/16 P, EU:C:2017:394).

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

5. Bundesgerichtshof viittaa sekä asetukseen (EY) N:o 1234/2007[3] että asetukseen (EU) N:o 1308/2013,[4] jolla ensin mainittu kumottiin, vaikka viimeksi mainittua asetusta ei sovelleta ajallisesti oikeusriitaan. Asetuksen N:o 1308/2013 tulkinta on sen mukaan tarpeen, koska asiassa nostetulla kieltokanteella voi olla oikeusvaikutuksia tulevaan nähden, jos tosiseikkoja koskeva tilanne on ratkaistava viimeksi mainitun asetuksen perusteella.

6. Vaikka en kyseenalaista tätä näkökohtaa, mainitsen ainoastaan asetuksen N:o 1234/2007 säännökset, koska niitä sovelletaan riidanalaisten tosiseikkojen tapahtuma-aikaan ja koska asian kannalta merkitykselliset kaksi artiklaa (asetuksen N:o 1234/2007 118 m artikla ja asetuksen N:o 1308/2013 103 artikla) ovat samankaltaiset. Ensin mainitusta annettavan tulkinnan ulottaminen koskemaan soveltuvin osin jälkimmäistä ei ole nähdäkseni mitenkään ongelmallista.

A Asetus N:o 1234/2007

7. Asetuksen 118 m artiklassa (”Suoja”) säädetään seuraavaa:

”1. Suojattuja alkuperänimityksiä ja suojattuja maantieteellisiä merkintöjä saa käyttää kuka tahansa asianomaisen eritelmän mukaisesti tuotettua viiniä kaupan pitävä toimija.

2. Suojatut alkuperänimitykset ja suojatut maantieteelliset merkinnät sekä kyseisiä suojattuja nimiä käyttävät, asianomaisen eritelmän mukaisesti tuotetut viinit on suojattu

a) suoralta tai välilliseltä suojatun nimen kaupalliselta käytöltä

i) vastaavissa tuotteissa, jotka eivät ole suojattua nimeä koskevan eritelmän mukaisia; tai

ii) jos nimen käytöllä hyödynnetään alkuperänimityksen tai maantieteellisen merkinnän mainetta;

b) väärinkäytöltä, jäljittelyltä tai mielleyhtymiltä, vaikka tuotteen tai palvelun oikea alkuperä on merkitty tai vaikka suojattu nimi on käännetty tai siihen on liitetty ilmaisu kuten ’laatu’, ’tyyppi’, ’menetelmä’, ’tuotettu kuten’, ’jäljitelmä’, ’makuinen’, ’kaltainen’ tai muu samankaltainen ilmaisu;

c) muilta vääriltä tai harhaanjohtavilta merkinnöiltä, jotka koskevat tuotteen lähtöpaikkaa, alkuperää, tuotteen luonnetta tai olennaisia ominaisuuksia, jotka on merkitty sisä- tai ulkopakkaukseen, mainoksiin tai asianomaista viinituotetta koskeviin asiakirjoihin sekä tuotteen pakkaamiseen tavalla, joka on omiaan antamaan väärän kuvan sen alkuperästä;

d) muilta käytännöiltä, jotka saattaisivat johtaa kuluttajaa harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteen.

3. Suojatuista alkuperänimityksistä ja suojatuista maantieteellisistä merkinnöistä ei saa tulla yhteisössä 118 k artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja yleisnimiä.

_ _”

3 Maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä 22.10.2007 annettu neuvoston asetus (yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetus) (EUVL 2007, L 299, s. 1).

4 Maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 922/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta 17.12.2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EUVL 2013, L 347, s. 671).

8. Asetuksen N:o 1308/2013 johdanto-osan 97 perustelukappale – jossa toistetaan asetuksen N:o 479/2008,[5] jossa vahvistetaan asetuksella N:o 491/2009[6] asetukseen N:o 1234/2007 sittemmin lisätyt alkuperänimitysten suojaa koskevat säännökset, johdanto-osan 32 perustelukappale – kuuluu seuraavasti:

”Rekisteröidyillä alkuperänimityksillä ja maantieteellisillä merkinnöillä olisi oltava suoja sellaista käyttöä vastaan, joka hyödyntää edellytykset täyttävien tuotteiden mainetta. Rehellisen kilpailun edistämiseksi ja kuluttajien harhauttamisen estämiseksi suoja olisi laajennettava koskemaan myös tuotteita ja palveluja, jotka eivät kuulu tämän asetuksen soveltamisalaan, perussopimusten liitteeseen I kuulumattomat tuotteet mukaan luettuina.”

B Direktiivi 2000/13/EY[7]

9. Elintarvikkeiden merkintöjen osalta asiassa kyseessä olevien tosiseikkojen tapahtuma-aikaan voimassa ollut säädös oli tässä alaotsikossa mainittu direktiivi.[8] Sen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään esillä olevan asian kannalta merkityksellisiltä osin seuraavaa:

”1. Ainoastaan seuraavat tiedot on pakollisesti merkittävä elintarvikkeisiin edellytyksin, joissa säädetään 4–17 artiklassa, ja jollei sanotuista artikloista muuta johdu:

1) myyntinimitys,

2) luettelo ainesosista,

3) tiettyjen ainesosien tai ainesosien ryhmien määrät 7 artiklan säännösten mukaisesti,

_ –”

10. Direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa täsmennetään seuraavaa:

”1. Elintarvikkeen myyntinimitys on siihen sovellettavissa yhteisön säännöksissä säädetty nimitys.

a) Jollei yhteisön säännöksiä ole annettu, myyntinimitys on siinä jäsenvaltiossa, jossa tuote myydään kuluttajalle tai suurtaloudelle, sovellettavassa laissa, asetuksessa tai hallinnollisessa määräyksessä oleva nimitys.

Jollei tällaista nimitystä ole, myyntinimitys on siinä jäsenvaltiossa, jossa tuote myydään kuluttajalle tai suurtaloudelle, käytössä vakiintunut nimitys tai elintarvikkeen ja tarvittaessa sen käytön kuvaus, joka on riittävän täsmällinen ilmaisemaan ostajalle elintarvikkeen todellisen laadun ja joka mahdollistaa sen erottamisen tuotteista, joihin se voidaan sekoittaa.

_ –”

5 Viinialan yhteisestä markkinajärjestelystä, asetusten (EY) N:o 1439/1999, (EY) N:o 1782/2003, (EY) N:o 1290/2005 ja (EY) N:o 3/2008 muuttamisesta sekä asetusten (ETY) N:o 2392/86 ja (EY) N:o 1493/1999 kumoamisesta 29.4.2008 annettu neuvoston asetus (EUVL 2008, L 148, s. 1).

6 Maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä annetun asetuksen (EY) N:o 1234/2007 muuttamisesta 25.5.2009 annettu neuvoston asetus (EUVL 2009, L 154, s. 1).

7 Myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.3.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EYVL 2000, L 109, s. 29).

8 Se kumottiin itse asiassa vasta 13.12.2014, eli yli kaksi vuotta pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevien tosiseikkojen tapahtuma-ajan jälkeen, elintarviketietojen antamisesta kuluttajille, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 1924/2006 ja (EY) N:o 1925/2006 muuttamisesta sekä komission direktiivin 87/250/ETY, neuvoston direktiivin 90/496/ETY, komission direktiivin 1999/10/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY, komission direktiivien 2002/67/EY ja 2008/5/EY sekä komission asetuksen (EY) N:o 608/2004 kumoamisesta 25.10.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1169/2011 (EUVL 2011, L 304, s. 18) kumoamissäännöksellä.

11. Direktiivin 6 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Ainesosaluettelon on sisällettävä kaikki elintarvikkeen ainesosat painon mukaan alenevassa valmistusajankohdan mukaisessa järjestyksessä. Luettelon otsikon tulee sisältää ilmaisu ’ainesosat’.

_ _”

12. Direktiivin 7 artiklan 1 ja 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Elintarvikkeiden tuotannossa tai valmistuksessa käytettävän ainesosan tai ainesosien ryhmän määrä on ilmoitettava tämän artiklan mukaisesti.

_ _

5. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun maininnan on oltava joko elintarvikkeen myyntinimityksessä tai aivan sitä lähellä taikka ainesosaluettelossa sen ainesosan tai ainesosien ryhmän yhteydessä, johon kyseinen merkintä liittyy.”

C Suuntaviivat suojatun alkuperänimityksen (SAN) tai suojatun maantieteellisen merkinnän (SMM) saaneita tuotteita ainesosina sisältävien elintarvikkeiden merkinnöistä [9]

13. Suuntaviivojen 2.1 kohdassa (”Rekisteröityjen nimitysten käyttöä koskevat suositukset”) todetaan seuraavaa:

”1. Komission kannan mukaan SAN- tai SMM-nimisuojan saanut tuote voidaan oikeutetusti mainita elintarvikkeen ainesosaluettelossa.

2. Lisäksi komissio katsoo, että SAN- tai SMM-nimisuojan saanut nimi voidaan mainita kyseistä nimisuojan saanutta tuotetta ainesosana sisältävän elintarvikkeen myyntinimikkeessä tai sen läheisyydessä sekä asianomaisen elintarvikkeen merkinnöissä, esillepanossa ja mainonnassa, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

   – Kyseisen elintarvikkeen ei tulisi sisältää mitään muuta verrattavissa olevaa ainesosaa, eli toisin sanoen ainesosaa, jolla SAN- tai SMM-nimisuojan saanut ainesosa voitaisiin korvata kokonaan tai osittain. Sen havainnollistamiseksi ohjeellisesti, mitä tarkoitetaan muulla verrattavissa olevalla tuotteella, komissio katsoo, että mikä tahansa sinihomejuusto voitaisiin rinnastaa Roquefort-nimisuojan saaneeseen juustoon.

   – Kyseistä ainesosaa olisi lisäksi käytettävä riittävä määrä, jotta se antaisi asianomaiselle elintarvikkeelle olennaisen luonteen. Koska kyseeseen voi tulla useita eri tapauksia, komissio ei pysty ehdottamaan tiettyä vähimmäisprosenttimäärää, joka olisi yleisesti sovellettavissa. Jos johonkin elintarvikkeeseen esimerkiksi lisättäisiin SAN- tai SMM-nimisuojan saanutta maustetta vähäinenkin määrä, se saattaisi riittää antamaan kyseiselle elintarvikkeelle tietyn olennaisen luonteen. Jos elintarvikkeeseen sitä vastoin lisättäisiin vähäinen määrä SAN- tai SMM-nimisuojan saanutta lihaa, tämä ei lähtökohtaisesti antaisi kyseiselle elintarvikkeelle tiettyä olennaista luonnetta.

   – SAN- tai SMM-nimisuojan saaneen, ainesosana käytetyn tuotteen prosenttiosuus olisi ihanteellisessa tapauksessa mainittava elintarvikkeen myyntinimikkeessä tai sen välittömässä läheisyydessä tai joka tapauksessa ainesosaluettelossa heti asianomaisen ainesosan vieressä.”

9 Komission tiedonanto (EUVL 2010, C 341, s. 3; jäljempänä suuntaviivat).

II Tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

14. Vuoden 2012 lopulla Aldi Süd, joka on elintarvikkeita ja muita kulutustavaroita supermarketeissa myyvä yhtiö, toi myyntiin Galana NV:n[10] valmistaman tuotteen, joka oli nimeltään ”Champagner Sorbet” ja sisälsi aineosanaan 12 prosenttia samppanjaa. Sen pakkauksen kuva oli seuraavanlainen:

15. CIVC nosti Landgericht Münchenissä (Münchenin alueellinen siviili- ja rikostuomioistuin, Saksa) kanteen, jolla se vaati Aldi Südiä lopettamaan suojatun alkuperänimityksen Champagne käytön pakasteessaan, koska se loukkasi tätä suojattua alkuperänimitystä.

16. Kyseinen vaatimus, joka perustui asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklaan, hyväksyttiin ensimmäisessä oikeusasteessa mutta Oberlandesgericht München (Münchenin ylempi alueellinen siviili- ja rikostuomioistuin, Saksa) hylkäsi sen muutoksenhakuasteena.

17. CIVC saattoi muutoksenhakuasteen tuomion ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tämä tuomioistuin on taipuvainen katsomaan, että suojatun alkuperänimityksen Champagne käyttö pakasteessa kuuluu asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohdan soveltamisalaan, sillä ilmaisua samppanja käytetään kaupallisesti kuvaamaan jälkiruokaa, jota ei ole valmistettu suojatulla alkuperänimityksellä Champagne suojattujen viinien eritelmien mukaisesti.

18. Lisäksi se toteaa, että suojatun alkuperänimityksen Champagne maineella voi olla edullinen vaikutus ilmaisuun ”Champagner Sorbet”. Se pohtii kuitenkin, onko kyse asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitetusta suojatun alkuperänimityksen hyödyntämisestä, kun kyseinen ilmaisu vastaa yleisön tapaa nimetä jälkiruoka, johon on sisällytetty riittävä määrä samppanjaa olennaisen ominaisuuden antamiseksi sille. Näin ollen ei voida katsoa, että kyse olisi suojatun alkuperänimityksen maineen hyödyntämisestä, jos – kuten toisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli – sen käyttö on perusteltua oikeutetun intressin vuoksi.

19. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ottaa huomioon, että CIVC:n kanne voisi perustua asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan b alakohtaan, ja epäilee lisäksi, voiko suojatun alkuperänimityksen käyttö merkitä lainvastaista väärinkäyttöä, jäljittelyä tai mielleyhtymää. Se päättelee, että käytön on oltava lainvastaista ja että siten suojattua alkuperänimitystä ei ole loukattu, jos käyttö on perusteltua oikeutetun intressin vuoksi.

20. Tarkastellessaan vielä CIVC:n väitettä, jonka mukaan Aldi Süd käytti merkintää ”Champagner Sorbet” asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitetulla tavalla harhaanjohtavasti, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää, kattaako tämä säännös yksinomaan tilanteet, joissa harhaanjohtava merkintä on omiaan antamaan yleisölle väärän kuvan tuotteen maantieteellisestä alkuperästä, vai koskeeko se myös tämän tuotteen olennaisia ominaisuuksia koskevia harhaanjohtavia merkintöjä.

10 Galana NV tukee väliintulijana Aldi Südin vaatimuksia pääasian oikeudenkäynnissä.

21. Tässä tilanteessa Bundesgerichtshof esitti unionin tuomioistuimelle seuraavat kysymykset:

”1) Onko asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohtaa ja asetuksen N:o 1308/2013 103 artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohtaa tulkittava siten, että niitä sovelletaan myös silloin, kun suojattua alkuperänimitystä käytetään sellaisen eritelmää vastaamattoman elintarvikkeen nimessä, johon on lisätty eritelmää vastaava ainesosa?

2) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohtaa ja asetuksen N:o 1308/2013 103 artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohtaa tulkittava siten, että suojatun alkuperänimityksen käyttö osana eritelmää vastaamattoman sellaisen elintarvikkeen nimitystä, johon on lisätty eritelmää vastaava ainesosa, on alkuperänimityksen maineen hyväksikäyttöä, kun elintarvikkeen nimi vastaa kohdeyleisössä vallitsevia nimitystapoja ja ainesosaa on lisätty riittävä määrä olennaisen ominaisuuden antamiseksi tuotteelle?

3) Onko asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan b alakohtaa ja asetuksen N:o 1308/2013 103 artiklan 2 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että suojatun alkuperänimityksen käyttö toisessa ennakkoratkaisukysymyksessä kuvatuissa olosuhteissa tarkoittaa lainvastaista väärinkäyttöä, jäljittelyä tai mielleyhtymää?

4) Onko asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan c alakohtaa ja asetuksen N:o 1308/2013 103 artiklan 2 kohdan c alakohtaa tulkittava siten, että niitä voidaan soveltaa ainoastaan vääriin tai harhaanjohtaviin tietoihin, jotka ovat omiaan synnyttämään kohdeyleisössä väärän kuvan tuotteen maantieteellisestä alkuperästä?”

III Asian käsittely unionin tuomioistuimessa

22. Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskeva päätös saapui unionin tuomioistuimen kirjaamoon 14.7.2016.

23. Kirjallisia huomautuksia ovat toimittaneet CIVC, Galana NV, Ranskan ja Portugalin hallitukset sekä Euroopan komissio.

24. Asiassa pidettiin 18.5.2017 istunto, johon osallistuivat CIVC:n, Galana NV:n, Ranskan hallituksen ja komission asiamiehet.

IV Yhteenveto osapuolten lausumista

A Ensimmäinen kysymys

25. Kaikki osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava myöntävästi. CIVC:n mukaan unionin säännöksillä suojataan suojattuja alkuperänimityksiä suoralta tai välilliseltä kaupalliselta käytöltä, jolla pyritään hyödyntämään niiden mainetta. Tämä suoja käsittää suojan sitä vastaan, että suojattua alkuperänimitystä käytetään tuotteen nimen osana tai sillä kuvataan elintarviketta, joka ei vastaa asianomaista eritelmää. Se väittää tuomion Bureau National Interprofessionnel du Cognac [11] perusteella, että kyse on suojatun alkuperänimityksen Champagne suorasta kaupallisesta käytöstä, kun se on sellaisenaan tai käännettynä osa ilmaisua ”Champagner Sorbet”.

11 Tuomio 14.7.2011 (C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, 55 kohta).

26. Ranskan hallitus toteaa, että vaikka sovellettavissa asetuksissa ei mainita nimenomaisesti suojattujen alkuperänimitysten käyttöä ainesosina, niiden suojan sekä viinialan normien ja maataloustuotteiden ja elintarvikealan normien johdonmukaisuuden vuoksi se on taipuvainen katsomaan, että kyseisiä asetuksia sovelletaan myös tähän käyttöön.

27. Portugalin hallitus lisää, että ”Champagner” on tässä tapauksessa tuotteen merkityksellinen sanaosa, kun taas ilmaisu ”sorbet” on yleisnimi eikä siten vaikuta suojatun alkuperänimityksen käytön arviointiin.

B Toinen kysymys

28. CIVC puoltaa niin ikään myöntävää vastausta toiseen kysymykseen. Se huomauttaa Portugalin hallituksen tavoin, että ilmaisu ”hyödyntää” vastaa minkä tahansa asian käyttämistä, sillä on riittävää, että suojatun alkuperänimityksen maineesta saadaan etua. Näin on sen mielestä sorbetin tapauksessa, kun sisällyttämällä nimeen sana samppanja on käytetty hyväksi tämän suojatulla alkuperänimityksellä suojatun kuohuviinin laadullista kuvaa tai arvostusta. Sen mukaan asiassa ei voida soveltaa analogisesti asetuksen (EY) N:o 110/2008 [12] 10 artiklan 1 kohtaa, joka koskee ainoastaan tislattuja alkoholijuomia ja jota lainsäätäjä ei ole halunnut ulottaa koskemaan viinejä, mutta komission suuntaviivoihin sisältyy sen mielestä asian kannalta merkityksellisiä seikkoja.

29. Galana NV:n ja Ranskan hallituksen tavoin CIVC pitää merkityksettömänä sitä, että suojatun alkuperänimityksen sisältävä elintarvikkeen kuvaus vastaa sitä, millä tavoin yleisö tavanomaisesti tuntee sen. Toisenlainen näkemys aiheuttaisi riskin siitä, että suojattu alkuperänimitys muuttuu yleisnimeksi vastoin sitä, mitä sen suojaamisella pyritään estämään.

30. CIVC kannattaa sen selvittämistä, riittääkö sorbettiin sisältyvän samppanjan määrä antamaan sille olennaisen ominaisuuden. Näin ei ole tässä tapauksessa, sillä sorbetissa ei ole samppanjan olennaisia ominaispiirteitä (sen kuplia, jotka ovat hienoja ja kestäviä, sekä sen makua, joka on virkistävä, hedelmäinen ja hieman hapokas). Käytetyn samppanjan osuus (12 %) elintarvikkeen valmistuksessa ei myöskään oikeuta suojatun alkuperänimityksen käyttöä.

31. Galana NV:n mukaan asiassa ei ole tarpeen tukeutua asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohtaan, sillä sorbetin nimi heijastaa todellisuutta, se on selkeä eikä se johda yleisöä harhaan. Ainesosana lisätyn samppanjan määrä on riittävä antamaan sorbetille olennaisen ominaisuuden. Lisäksi elintarvike vastaa suuntaviivoja, joissa vahvistetaan sen lähestymistapa.

32. Ranskan hallituksen mukaan suojatun alkuperänimityksen käyttö elintarvikkeen kuvauksen osana ei lähtökohtaisesti ole kiellettyä, sillä se ei yksinään vastaa sen maineen hyödyntämistä. Se yhtyy komission kantaan, jonka mukaan ”hyödyntäminen” merkitsee unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti käyttöä, jonka perusteella toimija saa oikeudetonta hyötyä maantieteellisen alkuperämerkinnän maineesta. [13]

33. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida, täyttyvätkö suuntaviivoissa asetetut edellytykset, ja tarvittaessa käyttää muita arviointiperusteita, kuten esimerkiksi sitä, käyttääkö taloudellinen toimija tätä suojattua alkuperänimitystä kuvissa ja viittauksissa oikeassa suhteessa, sekä tuotteen pakkauksessa tai mainonnassa käytettyä kirjoitusasua.

12 Tislattujen alkoholijuomien määritelmistä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojaamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1576/89 kumoamisesta 15.1.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EUVL 2008, L 39, s. 16, oikaisu EUVL 2009, L 228, s. 47).

13 Tuomio 14.7.2011, Bureau National Interprofessionnel du Cognac (C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, 46 kohta) ja tuomio 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, 45 kohta).

34. Portugalin hallituksen mukaan nimellä ”Champagner Sorbet” hyödynnetään oikeudettomasti suojatun alkuperänimityksen Champagne nauttimaa arvostusta. Suojattuja alkuperänimityksiä on suojattava kaikelta käytöltä niiden nauttiman arvostuksen hyväksikäytön estämiseksi. Erityisesti on estettävä niiden erottamiskyvyn heikentyminen tai vesittyminen.

35. Komissio ehdottaa toiseen kysymykseen kieltävää vastausta. Se puoltaa asetuksen (EU) N:o 1151/2012[14] (jossa viitataan suuntaviivoihin) ja asetusten N:o 1169/2011 ja N:o 110/2008, erityisesti 10 artiklan 1 kohdan, kanssa yhdenmukaista tulkintaa siltä osin kuin kyse on tislattua alkoholijuomaa koskevasta maininnasta elintarvikkeen nimessä. Se huomauttaa, että suojatun alkuperänimityksen Champagne käyttö täyttää nämä edellytykset tässä tilanteessa ja on asetuksen N:o 1169/2011 9 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan sekä 17 artiklan 1 kohdan ja 18 ja 22 artiklan mukaista.

C Kolmas kysymys

36. CIVC esittää myöntävää vastausta myös tähän kysymykseen. Se katsoo Portugalin hallituksen tavoin, että ”Champagner Sorbet” synnyttää mielleyhtymän suojattuun alkuperänimitykseen Champagne asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla, vaikka kyseinen ilmaisu vastaa yleisössä vallitsevia nimitystapoja ja ainesosaa on sisällytetty riittävä määrä olennaisen ominaisuuden antamiseksi sorbetille. Mielleyhtymän käsite kattaa tilanteen, jossa elintarvikkeen nimi sisältää suojatun alkuperänimityksen siten, että kuluttaja saadaan yhdistämään tämä tuote sillä suojattuun ainesosaan.

37. Galana NV ja Ranskan hallitus katsovat, että suojatun alkuperänimityksen Champagne käyttö ei tässä tapauksessa merkitse väärinkäyttöä, jäljittelyä tai mielleyhtymää. Nämä käsitteet merkitsevät tuotteen jäljennöksen olemassaoloa tai suojatun alkuperänimityksen innoittamaa ilmaisua tai viittausta alkuperänimitykseen, ilman että tuote vastaisi eritelmää, kun taas tässä on kyse suojatun alkuperänimityksen suorasta käytöstä.

38. Komission mukaan ”Champagner Sorbet” -ilmaisulla kuvataan tietoisesti ja suoraan sisältöä, minkä vuoksi kyseessä eivät voi olla mielleyhtymät, jäljittely tai muu suojatun alkuperänimityksen hyödyntäminen. Kuluttajaa ei ole liioin johdettu harhaan sorbetin alkuperän osalta, sillä siinä ilmoitetaan selvästi, että se sisältää olennaisen määrän tältä Ranskan alueelta peräisin olevaa samppanjaa.

D Neljäs kysymys

39. CIVC:n mukaan tähän kysymykseen on vastattava kieltävästi. Sen ja Ranskan hallituksen mielestä asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan c alakohta koskee sekä vääriä merkintöjä, jotka koskevat tuotteen luonnetta, että sen olennaisia ominaisuuksia.

40. Komission tavoin Galana NV ei pidä asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan c alakohdan soveltamista mahdollisena, sillä se kattaa ainoastaan rypäletuotteet. Toissijaisesti se katsoo, että mainittu säännös voitaisiin ulottaa koskemaan vääriä tai harhaanjohtavia merkintöjä, jotka voivat johtaa kohdeyleisöä harhaan tuotteen maantieteellisestä alkuperästä.

41. Portugalin hallitus katsoo, että väärät tai harhaanjohtavat merkinnät voivat antaa yleisölle väärän kuvan tuotteen maantieteellisestä alkuperästä ja ettei näitä merkintöjä sisältäviä nimiä ole sallittava.

14 Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatujärjestelmistä 21.11.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EUVL 2012, L 343, s. 1).

V Oikeudellinen arviointi

A Ensimmäinen kysymys

42. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää aluksi selventämään asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii kohdan soveltamisalaa. Käytännössä se toivoo vastattavan kysymykseen siitä, kattaako se esillä olevan kaltaiset tilanteet, joissa suojattu alkuperänimitys Champagne on *osa* tietyn määrän tätä kuohuviiniä sisältävän sorbetin nimeä.

43. Kaikki tässä ennakkoratkaisuasiassa huomautuksia esittäneet osapuolet yhtyvät ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kantaan, jonka mukaan sen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava myöntävästi. Ennakkoratkaisupyynnössä esille tuodut epäselvyydet johtuvat osassa saksalaista doktriinia esitetystä väitteestä, jonka mukaan kyseistä säännöstä voitaisiin soveltaa yksinomaan suojatun alkuperänimityksen käyttöön *identtisessä* ilmaisussa. *Samankaltaisen* ilmaisun käyttö kuuluisi sen sijaan asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan b alakohdan soveltamisalaan.

44. Tätä väitettä [15] ei mielestäni pidä hyväksyä, ja näin on useista syistä. Ensinnäkin, kuten Ranskan hallitus huomauttaa, kyseisessä artiklassa määritellään hyvin laaja soveltamisala sen suojan mukaisesti, joka halutaan antaa suojatuille alkuperänimityksille. Ei olisi asianomaista tulkita sitä tavalla, jossa ulkopuolelle jätettäisiin esimerkiksi suojatun alkuperänimityksen käännöksen käyttö, mikä olisi ristiriidassa suoraa ja välillistä käyttöä koskevan kiellon kanssa.

45. Toiseksi, kuten komissio tuo esille, unionin tuomioistuin totesi jo tuomiossa Bureau National Interprofessionnel du Cognac, [16] että maantieteellisen merkinnän tai tällaista merkintää vastaavan ilmaisun ja sen käännöksen käyttö tavaramerkissä tietyille tuotteille (eli tislatuille alkoholijuomille), jotka eivät ole vastaavien eritelmien mukaisia, on tämän maantieteellisen merkinnän *suoraa* kaupallista käyttöä.

46. Lisäksi asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdassa vahvistetaan yksityiskohtaiset säännöt (suoralle ja välilliselle) käytölle ja (vastaaville ja erilaisille) tuotteille, [17] joita vastaan suojattuun alkuperänimitykseen voidaan vedota. Vastaavien tuotteiden tapauksessa niitä vastaan voidaan vedota suojattuun alkuperänimitykseen, jos ne poikkeavat eritelmästä, kun taas muiden kuin vastaavien tuotteiden osalta on osoitettava, että niillä hyödynnetään suojatun alkuperänimityksen mainetta. Sitä vastoin b alakohdassa – ja todennäköisesti myös kahdessa seuraavassa alakohdassa – viitataan tiettyihin sopimattomiin menettelyihin, joita vastaan suojattujen alkuperänimitysten haltijat voivat puolustautua niihin kansainvälisiin sopimuksiin, joiden osapuolia unioni ja jäsenvaltiot ovat, perustuvien velvoitteiden mukaisesti. [18] Näiden käyttöjen yhteydessä oletetaan, että kyseistä mainetta on aikomus käyttää hyväksi.

47. Katson näin ollen, että asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohtaa voidaan soveltaa, minkä vuoksi ensimmäiseen kysymykseen on vastattava myöntävästi.

15 Jos ymmärrän sen oikein, siinä esitetään asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan tulkintaa, jonka mukaan a alakohtaa sovellettaisiin suojattujen alkuperänimitysten käyttöön samassa muodossa kuin ne on rekisteröity, kun taas b alakohdassa viitattaisiin sellaisten samankaltaisten nimitysten käyttöön, jotka eroaisivat enemmän tai vähemmän rekisteröidystä suojatusta alkuperänimityksestä. Ks. ennakkoratkaisupyynnön 29 kohta.

16 Tuomio 14.7.2011 (C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, 55 kohta). Vaikka kyseinen tuomio annettiin asetuksen N:o 110/2008 osalta, on selvää, että sitä voidaan soveltaa esillä olevaan asiaan, kun otetaan huomioon kyseisen asetuksen 16 artiklan sekä sanamuodon että tavoitteen samankaltaisuus asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan kanssa.

17 Le Goffic, C., *La protection des indications géographiques*, toim. LITEC, Pariisi, 2010, s. 137.

18 On paikallaan verrata asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan b, c ja d alakohtaa alkuperänimitysten suojaamisesta ja niiden kansainvälisestä rekisteröinnistä tehdyn Lissabonin sopimuksen (sellaisena kuin se on muutettuna 28.9.1979) 3 artiklaan ja Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksen (EYVL 1994, L 336, s. 3) liitteessä 1 C olevan, 15.4.1994 tehdyn teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyviä näkökohtia koskevan sopimuksen (TRIPS) (EYVL 1994, L 336, s. 214) 22 artiklan 2 kohdan b alakohtaan, jossa viitataan teollisoikeuksien suojelemista koskevan, Tukholmassa vuonna 1967 tarkistetun Pariisin yleissopimuksen 10 bis artiklaan.

B Toinen ennakkoratkaisukysymys

48. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää, kuuluuko suojatun alkuperänimityksen käyttö sellaisen eritelmää vastaamattoman elintarvikkeen nimessä, johon on lisätty eritelmää vastaava ainesosa (tässä tapauksessa samppanjaa), asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohdan kiellon piiriin, kun

– elintarvikkeen nimitys vastaa kohdeyleisössä vallitsevia nimitystapoja ja

– lisätyn ainesosan määrä on riittävä olennaisen ominaisuuden antamiseksi tuotteelle.

49. Toisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli, että jälleenmyyjällä oli *oikeutettu intressi* käyttää suojattua alkuperänimitystä Champagne juuri näistä kahdesta syystä: a) saksan kielessä ja sen kulinaristisessa kirjallisuudessa ”Champagner Sorbet” on tavanomainen ilmaisu, jolla viitataan ranskalaista kuohuviiniä sisältävään jäädytettyyn jälkiruokaan, ja b) Galana NV:n tuote sisältää 12 prosenttia samppanjaa, mikä on riittävä määrä antamaan sorbetille tämän kuohuviinin olennaisen ominaisuuden (eli sen maun).

50. Bundesgerichtshof ei näytä yhtyvän kannassaan toisen oikeusasteen tuomioistuimeen, joka Bundesgerichtshofin mukaan hyväksyi edellisen kohdan a ja b kohdassa kuvatut tosiseikat arvioimatta niitä riittävässä määrin. Bundesgerichtshof mainitsee kuitenkin mahdollisuuden, että tällainen *oikeutettu intressi* voitaisiin johtaa merkintöjä koskevasta unionin lainsäädännöstä,[19] luettuna yhdessä maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatua koskevan lainsäädännön kanssa.[20]

51. Toiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastaamiseksi on näin ollen tarkasteltava sekä suojattujen alkuperänimitysten suojaa että elintarvikkeiden merkintöjä koskevia säännöksiä.

1. Suojatun alkuperänimityksen maineen hyödyntäminen

52. Mikäli hyväksytään, että kyse on suorasta kaupallisesta käytöstä (vastauksena ensimmäiseen kysymykseen), ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin myöntää, että suojatun alkuperänimityksen Champagne käyttö täyttäisi tässä tapauksessa asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohdassa asetetun edellytyksen (toisin sanoen sillä hyödynnettäisiin tämän suojatun alkuperänimityksen mainetta), jos vastaaja toimisi ilman oikeutettua intressiä.

53. Ns. asiasta Sekt-Weinbrand[21] lähtien unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että suojattujen alkuperänimitysten tehtävänä on ilmoittaa ja varmistaa, että tuotteella on todellisuudessa sen alkuperän maantieteellisestä sijainnista johtuva laatu ja ominaisuudet. Jo 1970-luvulla edellytettiin kahdenlaista eli alueellista ja laadullista merkitystä, joka otettiin jälkikäteen huomioon maataloustuotteita ja elintarvikkeita koskevassa lainsäädännössä[22] samoin kuin viinialan lainsäädännössä.[23]

19 Se viittaa erityisesti tosiseikkojen tapahtuma-aikaan voimassa olleen direktiivin 2000/13 5 ja 7 artiklaan (ks. tämän ratkaisuehdotuksen 9 kohta ja sitä seuraavat kohdat), sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen N:o 1169/2011 9 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 17 artiklan tulkinta-arvoa. Viimeksi mainitulla asetuksella kumottiin direktiivi 2000/13 13.12.2014 alkaen, eikä sitä näin ollen sovelleta ajallisesti pääasiaan.

20 Kyse on asetuksen N:o 1151/2012, jonka johdanto-osan 32 perustelukappaleessa viitataan suuntaviivoihin, 13 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdasta.

21 Tuomio 20.2.1975, komissio v. Saksa (12/74, EU:C:1975:23).

22 Ks. julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin selitykset suojattujen alkuperänimitysten alkuperästä hänen ratkaisuehdotuksessaan Saksa ja Tanska v. komissio (C-465/02 ja C-466/02, EU:C:2005:636, 5 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

23 Esim. alaviitteessä 5 mainitun asetuksen N:o 479/2008 johdanto-osan 27 ja 32 perustelukappaleessa. Vaikka kyseinen säädös on jo kumottu, näiden kahden perustelukappaleen sisältö vastaa tietyin muunnoksin asetuksen N:o 1308/2013 perustelukappaleita.

54. Asetuksen N:o 1234/2007 tarkoituksena viinejä koskevien suojattujen alkuperänimitysten osalta on varmistaa kuluttajalle, ja toisesta näkökulmasta myös erilaisten suojattujen nimitysten käyttöön oikeutetuille tahoille, että suojatut tuotteet täyttävät korkeat laatuvaatimukset maantieteellisen alkuperänsä perusteella. [24]

55. Kun tarkoituksena on elintarvikkeen markkinointi, suojatun alkuperänimityksen *täydellisen* nimen sisällyttämisellä tämän tuotteen nimitykseen pyritään oman logiikkansa mukaisesti hyödyntämään suojatun laadun arvostusta ja mainetta. Tämän vuoksi tätä menettelyä on lähtökohtaisesti pidettävä lainvastaisena.

56. Voidaan kuitenkin hyväksyä se, että henkilö, jolla on oikeutettu intressi, voi käyttää jalostettujen hyödykkeiden kaupassa suojattua alkuperänimitystä osana tuotteensa nimeä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on muotoillut kysymyksensä, joka esitetään suoran kaupallisen käytön yhteydessä, juuri dikotomian ”hyödyntää käytöllä mainetta / oikeutettu intressi” perusteella siten, että jälkimmäisen puuttuessa kyse on maineen hyödyntämisestä.

57. Oikeutettu intressi voi perustua joko siihen, että henkilö on aikaisemman oikeuden (esimerkiksi toisentyyppisen immateriaalioikeuden) haltija, tai laissa säädetyn velvoitteen noudattamiseen. Myös muissa kuin näissä tilanteissa ja muussa kuin *suorassa* kaupallisessa yhteydessä yhdyn Ranskan hallituksen kantaan, jonka mukaan täytyy olla tapauksia, joissa kolmansien on oikeutettua käyttää suojattuja alkuperänimityksiä, [25] toisin sanoen tilanteita, joissa suojatun alkuperänimityksen käytössä voi olla kyse eräänlaisesta ius usus inocui -tilanteesta.

58. Unionin tuomioistuin on itse asiassa katsonut muuntyyppisten immateriaalioikeuksien osalta, että on olemassa saarekkeita, joilla se, että kolmannet käyttävät suojattuja merkkejä tai teoksia, ei loukkaa niiden haltijoiden oikeuksia. Tavaramerkkioikeudessa on hyväksytty käyttö kuvailutarkoituksessa sellaiselle potentiaaliselle asiakkaalle, joka tuntee tavaramerkillä varustettujen tavaroiden ominaisuudet, myytäväksi tarjottavan tavaran ominaisuuksien tietoon saattamiseksi. [26] Lisäksi on hyväksytty käyttö, jossa kuluttaja ei ymmärrä merkkiä osoitukseksi siitä, että sillä varustetut tavarat ovat peräisin tavaramerkin haltijana olevalta yritykseltä. [27]

59. Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien alalla direktiivin 2001/29/EY [28] 5 artiklan 1 ja 5 kohdan perusteella on hyväksytty tekijänoikeudella suojattujen teosten välimuistissa olevien kopioiden ja näytöllä olevien kopioiden laillisuus; [29] lyhytaikaista kappaleen valmistamista merkitsevät toimet, jotka mahdollistavat satelliittidekooderin ja televisioruudun asianmukaisen toiminnan ja mahdollistavat suojattuja teoksia sisältävien lähetysten vastaanottamisen, [30] ja yhteenvedon laatiminen lehtiartikkeleista siitä huolimatta, että kyseisten lehtiartikkelien tekijänoikeuksien haltijat eivät ole sallineet sitä. [31]

24 Tässä suhteessa viittaan ratkaisuehdotukseni EUIPO v. Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto IP (C-56/16 P, EU:C:2017:394) 63 kohtaan.

25 Mielessäni on ravintolan lista, jossa yhtenä jälkiruokana on samppanjasorbetti, tai sen valmistamiseksi tarkoitetun reseptin julkaiseminen. Istunnossa Galana NV:n asiamies mainitsi esimerkkinä samppanjalasimainoksen, jossa käytetään tätä ilmaisua.

26 Tuomio 14.5.2002, Hölterhoff (C-2/00, EU:C:2002:287, 16 kohta). Kyse oli liikeneuvotteluista, joissa Hölterhoff kauppasi asiakkaalle puolijalokiviä ja korukiviä nimillä ”Spirit Sun” ja ”Context Cut”, jotka olivat kilpailijan nimiin rekisteröityjä tavaramerkkejä.

27 Tuomio 25.1.2007, Adam Opel (C-48/05, EU:C:2007:55, 24 kohta) ja julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin tässä asiassa esittämä ratkaisuehdotus (EU:C:2006:154, 35 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Kyse oli tavaramerkin Opel logon käytöstä Opeliin kuulumattoman AUTECin myymien kauko-ohjattavien pienoismallien etusäleikössä.

28 Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2001, L 167, s. 10).

29 Tuomio 5.6.2014, Public Relations Consultants Association (C-360/13, EU:C:2014:1195, 26 ja 27 kohta).

30 Tuomio 4.10.2011, Football Association Premier League ym. (C-403/08 ja C-429/08, EU:C:2011:631, 170–172 kohta).

31 Määräys 17.1.2012, Infopaq International (C-302/10, EU:C:2012:16, 44 ja 45 kohta).

60. Tämä lähestymistapa vastaa myös useita unionin tuomioistuimen tuomioita, joiden mukaan maantieteellisen merkinnän mainetta on hyödynnettävä ”oikeudettomasti”. [32] Vaikka nämä ratkaisut on annettu asetuksen N:o 110/2008 (tislattujen alkoholijuomien maantieteellisiä merkintöjä koskevan) 16 artiklan yhteydessä, tämän säännöksen samankaltaisuus asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan kanssa oikeuttaa ulottamaan tämän tulkinnan viinialalle. [33] Näin ollen silloin, kun kyseessä on oikeutettu intressi, suojatun alkuperänimityksen käyttöä ei ole pidettävä *oikeudettomana*.

61. Nyt esillä olevassa asiassa on selvitettävä – kun otetaan huomioon, että Galana NV ei ole vedonnut mihinkään aikaisempaan oikeuteen –, onko suojatun alkuperänimityksen Champagne käyttö sen valmistaman sorbetin nimessä jonkin laissa säädetyn velvoitteen mukaista tai voidaanko sitä pitää harmittomana.

2. Oikeutettu intressi suojatun alkuperänimityksen käyttöön

62. Kuten edellä on jo todettu, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa selvittää, mikä merkitys on seuraavilla kahdella erityisellä seikalla, jotka voisivat johtaa oikeutettuun intressiin: a) tuotteen nimi vastaa kohdeyleisössä vallitsevia nimitystapoja ja b) sorbettiin sisältyy riittävä määrä samppanjaa, jotta samppanja antaa tuotteelle olennaisen ominaisuuden.

63. Kumpaakin seikkaa on siten tarkasteltava erikseen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sitä, että nähdäkseni ne eivät välttämättä ole ainoat merkitykselliset seikat määritettäessä, onko suojattua alkuperänimitystä hyödynnetty oikeudettomasti.

a) *Suojatun alkuperänimityksen sisältävä tuotteen nimi ja yleisössä vallitsevat nimitystavat*

64. Kaikki osapuolet komissiota lukuun ottamatta ovat yhtä mieltä siitä, että saksalaisen kuluttajan nimitystavat eivät oikeuta käyttämään suojattua alkuperänimitystä Champagne sorbetin kaupallisessa esillepanossa. Muunlaisen näkemyksen hyväksyminen merkitsisi sitä, että kyseinen suojattu alkuperänimitys muuttuisi yleisnimeksi, jota kaikki taloudelliset toimijat voisivat käyttää vapaasti.

65. Olen samaa mieltä, sillä yksi viinien suojattujen alkuperänimitysten suojan pääasiallisista tavoitteista on estää niiden muuttuminen yleisnimiksi. [34] Suojatun alkuperänimityksen eriyttämätön käyttö siihen liittymättömistä tuotteista voisi saada yleisön uskomaan, että suojatun alkuperänimityksen saaneet nimet voidaan ulottaa koskemaan tuotteita, jotka on valmistettu suojattua alkuperänimitystä vastaavan alueen ulkopuolella. Tämä johtaisi suojatun alkuperänimityksen käyttöön pelkkänä geneerisenä mainintana, myös silloin, jos tämä ilmiö rajoittuu konkreettisesti tiettyyn maahan. On myös huomattava, että suojattujen alkuperänimitysten suojan täytyy olla sama kaikissa jäsenvaltioissa, eikä se voi pirstoutua joidenkin jäsenvaltioiden kuluttajien nimitystapojen perusteella. [35]

32 Tuomio 14.7.2011, Bureau National Interprofessionnel du Cognac (C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, 46 kohta) ja tuomio 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, 45 kohta).

33 Tässä mielessä asetuksen N:o 479/2008, jonka 45 artiklaan otettiin nyt kyseessä olevan 118 m artiklan nykyinen sanamuoto, johdanto-osan 32 perustelukappale alkaa toteamuksella, jonka mukaan ”rekisteröidyillä alkuperänimityksillä – – olisi oltava suoja sellaista käyttöä vastaan, joka hyödyntää *perusteettomasti* edellytykset täyttävien tuotteiden mainetta” (kursivointi tässä).

34 Viittaan ratkaisuehdotukseni EUIPO v. Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto IP (C-56/16 P, EU:C:2017:394) 87–89 kohtaan.

35 Istunnossa käsiteltiin kysymystä siitä, miten tietyissä jäsenvaltioissa on täytynyt muuttaa nimitystapoja, kun aikaisemmin on käytetty yleisniminä nimiä, jotka unionin sääntöjen hyväksymisestä lähtien ovat viinialan suojattuja alkuperänimityksiä (samppanjan tapaus on tästä hyvä esimerkki). Tämä koskee myös eurooppalaisten suojattujen alkuperänimitysten suojaa unionin ulkopuolella kahdenvälisten tai monenvälisten sopimusten perusteella.

66. Lainsäädännön perusteella viinien suojatuilla alkuperänimityksillä on niiden rekisteröinnin jälkeen pysyvä suoja asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 3 kohdan mukaan, joskin rekisteröinti voidaan kumota. Niiden suoja vaarantuisi, myös kolmansissa maissa,[36] jos suojattujen alkuperänimitysten erisnimistä tulisi niiden geneerisyyden vuoksi todellisuudessa vapaasti käytettäviä, sillä nimityksiä, joista on tullut yleisnimiä, ei voida rekisteröidä.[37] Nimitysten kansanomaistamiseen tähtäävän käytön kieltämisestä tulee siten pikemminkin pakottava vaatimus eikä pelkkä suojatulla alkuperänimityksellä suojattujen viinien tuottajien pyrkimys.

67. Se, onko ilmaisu ”Champagner Sorbet” tavanomainen nimitys sorbetista jossakin jäsenvaltiossa tai joissakin jäsenvaltioissa, ei näin ollen riitä antamaan jälleenmyyjälle *oikeutettua intressiä*, jonka vuoksi tämä voisi sisällyttää kyseisen tuotteen kaupalliseen esillepanoon suojatun alkuperänimityksen Champagne nimen.

b) *Suojatulla alkuperänimityksellä suojatun ainesosan olennaisen ominaisuuden antaminen riittävää määrää käyttämällä*

68. Yhdyn komission kantaan, jonka mukaan tässä tapauksessa on tulkittava elintarvikkeiden merkinnöistä annettua unionin yleistä lainsäädäntöä (joka sisältyy pääasiassa direktiiviin 2000/13 ja sen poikkeussäädökseen, asetukseen N:o 1169/2011), koska sorbettia – joka on mitä ilmeisimmin yksi näistä elintarvikkeista – ei ole suojattu suojatulla alkuperänimityksellä.[38]

69. Direktiivin 2000/13 mukaan elintarvikkeisiin on merkittävä ”myyntinimitys, luettelo ainesosista [ja] tiettyjen ainesosien – – määrät”.[39] ”Myyntinimityksellä”[40] tarkoitetaan sovellettavissa unionin säännöksissä säädettyä nimitystä, tai jollei unionin säännöksiä ole annettu, kansallisissa säännöksissä olevaa nimitystä. Jollei tällaista nimitystä ole, myyntinimitys on ”siinä jäsenvaltiossa, jossa tuote myydään kuluttajalle – –, käytössä vakiintunut nimitys”.

70. Ensi arviolta ”Champagner Sorbet” näyttää olevan merkintöjä koskevien säännösten mukainen, mikä antaa Galana NV:lle oikeutetun intressin nimetä elintarvikkeensa tällä tavoin. Asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan mukaan rekisteröidyt suojatut alkuperänimitykset on suojattu silloin, kun kyse on niiden käytöstä ainesosana. Näin ollen on selvitettävä, mikä on tämän suojan ulottuvuus.

71. Direktiivin 2000/13 6 artiklan 5 kohdan[41] mukaan valmistajalla on velvollisuus sisällyttää merkintöihin luettelo kaikista ainesosista. Jos ainesosa esiintyy elintarvikkeen ”myyntinimityksessä” (kuten tässä tapauksessa), sen määrä on ilmaistava prosentteina kyseisen direktiivin 7 artiklan 4 kohdassa säädetyn mukaisesti.[42]

36 Vaikka alkuperänimityksiä ja maantieteellisiä merkintöjä koskevan Lissabonin sopimuksen (joka on tehty 20.5.2015) Geneven asiakirjan 12 artiklassa määrätään niin ikään pysyvästä suojasta, kyseinen sopimus ei ole vielä tullut voimaan.

37 Näin säädetään asetuksen N:o 1234/2007 118 k artiklan 1 kohdassa, josta on sittemmin tullut asetuksen N:o 1308/2013 101 artiklan 1 kohta.

38 Sen sijaan rypäletuotteiden merkintöihin sovelletaan asetuksen N:o 1308/2013 117–123 artiklaa ja tislattujen alkoholijuomien maantieteellisiin merkintöihin asetusta N:o 110/2008. Molemmat ovat lex specialis elintarvikkeiden yleiseen lainsäädäntöön nähden.

39 Direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 1, 2 ja 3 alakohta. Niitä vastaavat asetuksen N:o 1169/2011, joka on voimassa 13.12.2014 alkaen, 9 artiklan 1 kohdan a, b ja d alakohta.

40 Direktiivin 2000/13 5 artiklan 1 kohdan a alakohta, joka vastaa asetuksen N:o 1169/2011 17 artiklaa.

41 Sen myöhempi vastine on asetuksen N:o 1169/2011 18 artiklan 1 kohta. Direktiiviä 2000/13 sovelletaan tältä osin viinialalla, kuten asetuksen N:o 1308/2013 118 artiklassa todetaan.

42 Lainsäätäjä on antanut elintarvikkeen valmistajan tehtäväksi päättää paikan, jossa ainesosan prosenttiosuus ilmoitetaan: a) myyntinimityksessä; b) yhdessä kyseisen nimityksen kanssa tai c) ainesosaluettelossa. Esillä olevassa tapauksessa kyseinen luettelo on pakkauksen alaosassa.

72. Direktiivissä 2000/13 tai asetuksessa N:o 1169/2011 ei kummassakaan viitata suoraan suojatun alkuperänimityksen kattamiin ainesosiin. Tämän tilanteen korjaamiseksi ja osaltaan sen selventämiseksi komissio julkaisi vuonna 2010 suuntaviivat (joihin asetuksen N:o 1151/2012 johdanto-osan 32 perustelukappaleessa viitataan). Vaikka niillä ei ole sitovaa normatiivista vaikutusta,[43] ne on otettava huomioon, sillä ne heijastavat kyseisen toimielimen näkökantaa.

73. Suuntaviivojen mukaan suojatun alkuperänimityksen saanut nimi voidaan mainita ainesosaluettelon lisäksi ”kyseistä nimisuojan saanutta tuotetta ainesosana sisältävän elintarvikkeen myyntinimikkeessä tai sen läheisyydessä sekä asianomaisen elintarvikkeen merkinnöissä, esillepanossa ja mainonnassa”, jos tämän ratkaisuehdotuksen 13 kohdassa mainitut edellytykset täyttyvät.

74. Kansallisten tuomioistuinten, joilla on parhaat edellytykset arvioida oikeusriidan tosiseikkoja ja luonnehtia niitä oikeudellisesti, on lausuttava näiden kolmen edellytyksen täyttymisestä esillä olevassa asiassa. Tyydyn näin ollen esittämään joitakin ajatuksia, jotka voivat auttaa sitä tässä tehtävässä.

75. Ensimmäisen edellytyksen (jonka mukaan mitään muita suojatulla alkuperänimityksellä suojattuun ainesosaan ”verrattavissa olevia ainesosia” ei saisi olla olemassa) arviointi on yksinkertaista ja riittävän objektiivista. Mikään ei viittaa siihen, että ”Champagner Sorbet” sisältäisi suojatulla alkuperänimityksellä suojatun kuohuviinin kaltaisia muita ainesosia, joilla se voitaisiin korvata.

76. Toinen edellytys (jonka mukaan ainesosaa on käytettävä riittävä määrä, jotta se antaisi elintarvikkeelle olennaisen ominaisuuden) on monimutkaisempi. Toisin kuin CIVC katsoo, kyse ei ole suojatun ainesosan olennaisten ominaisuuksien havaitsemisesta elintarvikkeessa vaan siitä, että tällä elintarvikkeella on suojattuun alkuperänimitykseen liittyvä olennainen ominaisuus.[44]

77. Tämäkään sääntö ei kuitenkaan ole riittävän varma. Määrällinen tekijä ei ole aina merkityksellisin olennaisen ominaisuuden antamiseksi elintarvikkeelle.[45] Yleensä se annetaan elintarvikkeille suojatulla alkuperänimityksellä suojatun ainesosan niihin tuoman aromin ja maun perusteella, mutta muitakin merkityksellisiä tekijöitä voi olla.[46] On jälleen kansallisen tuomioistuimen tehtävänä esitetyn näytön[47] ja sen tosiseikoista suorittaman arvioinnin perusteella selvittää, antaako samppanjan lisääminen sorbetille olennaisen ominaisuuden edellä esittämälläni tavalla.

78. Kolmanteen edellytykseen liittyy enemmän tulkintavaikeuksia. On ensinnäkin kyseenalaista, onko se direktiivin 2000/13 7 artiklan 5 kohdan mukainen.[48] Joka tapauksessa sen sanamuoto, jossa käytetään ilmaisua ”ihanteellisessa tapauksessa”, estää pitämästä sitä asiaan vaikuttavana edes ohjeellisessa mielessä. Elintarvikkeen ainesosan prosenttimäärän täsmentämisestä tulee näin ollen seikka, jonka merkitystä on arvioitava direktiivin 2000/13 itsensä valossa.

43 Niissä todetaan, että niiden soveltaminen on vapaaehtoista ja että niissä ”ei esitetä sitovaa oikeudellista tulkintaa SAN- tai SMM-nimisuojasta annetusta Euroopan unionin lainsäädännöstä tai merkintädirektiivistä”.

44 Komissio on perustellusta syystä jättänyt esittämättä suuntaviivoissa yhdenmukaista käyttöprosenttia. Se antaa kuitenkin ymmärtää, että on olemassa sääntö, jonka mukaan suurempi määrä suojatun alkuperänimityksen kattamaa ainesosaa merkitsee suurempaa todennäköisyyttä, että se antaa tuotteelle tämän olennaisen ominaisuuden.

45 On esimerkiksi olemassa suojatulla alkuperänimityksellä suojattuja tuotteita, kuten tietyt tryffelilajikkeet, jotka sisällytettyinä pieninä määrinä elintarvikkeeseen ovat välittömästi tunnistettavissa tuoksun perusteella ja jättävät suuhun lähtemättömän maun.

46 Ainesosan maininta elintarvikkeen merkinnöissä, sen ”myyntinimikkeessä” tai sen läheisyydessä, olisi siten mahdollista, jos tuotteella on suojatulla alkuperänimityksellä suojatun ainesosan aromi ja/tai maku. Ei pidä kuitenkaan sulkea pois muita tekijöitä, kuten rakennetta tai väriä, jotka eivät uskoakseni ole yhtä ratkaisevia elintarvikkeissa kuin kaksi edellä mainittua tekijää.

47 Tämän kaltaisissa oikeusriidoissa voi olla hyötyä asiantuntijalausunnoista, joissa gastronomian asiantuntijat selittävät samppanjasorbetin ominaisuuksia, tai kuluttajatutkimuksissa saaduista tiedoista, jotka osoittavat tällaisen kuohuviinin maun sisältyvän itse sorbettiin. Jäsenvaltioissa on tältä osin annettu runsaasti oikeuskäytäntöä. Ks. juuri samppanjan osalta Cour d’appel de Paris’n (Pariisin ylioikeus, Ranska) tuomio 15.3.2013, SAS Euralis Gastronomie v. CIVC, jonka Cour de cassation (ylin tuomioistuin, Ranska) pysytti 25.11.2013.

48 Tässä artiklassa valmistajalle, joka käyttää suojatulla alkuperänimityksellä suojattua ainesosaa, annetaan kolme mahdollisuutta ilmoittaa prosentteina kyseisen ainesosan määrä elintarvikkeessa (ks. tämän ratkaisuehdotuksen 12 kohta). Suuntaviivoissa sen sijaan näytetään rajattavan mahdollisuus osoittaa tällainen prosenttiosuus tapauksiin, joissa ainesosaa ei mainita myyntinimikkeessä tai sen välittömässä läheisyydessä (ymmärrän näin lisäyksen ”joka tapauksessa”). Valmistajaa sitoo direktiivi 2000/13, eivät suuntaviivat, minkä vuoksi direktiivissä valmistajalle tarjotut vaihtoehdot ovat säilyneet muuttumattomina.

79. Toistettakoon tässä yhteydessä, että on kansallisten tuomioistuinten asiana ratkaista, antaako elintarvikkeeseen lisätty suojatulla alkuperänimityksellä suojattu ainesosa sille olennaisen ominaisuuden siten, että se on mainittava elintarvikkeen merkinnöissä.

c) Muut suojatun alkuperänimityksen hyödyntämiseen vaikuttavat seikat

80. Ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle annettava vastaus olisi epätäydellinen, jos se rajoittuisi pelkkään jälleenmyyjän oikeutettuun intressiin, joka perustuu siihen, että jälleenmyyjä on noudattanut suuntaviivoja, joissa se oikeutetaan mainitsemaan elintarvikkeidensa merkinnöissä suojatulla alkuperänimityksellä suojattuja ainesosia.

81. Näissä suuntaviivoissa asetetut kolme edellytystä eivät ole erotettavissa tietyistä aikaisemmista käsitteistä (vilpitön mieli ja se, ettei kuluttajaa johdeta harhaan), joihin 1.1. kohdassa viitataan niiden taustaa selostettaessa.

82. Sen ratkaisemiseksi, onko kyseessä suojatun alkuperänimityksen oikeudeton hyväksikäyttö (maineen luvaton hyödyntäminen), on varmasti lähdettävä siitä, että tällä suojatulla alkuperänimityksellä suojattua ainesosaa on riittävä määrä, jotta se antaa elintarvikkeelle olennaisen ominaisuuden. Tämä seikka ei kuitenkaan oikeuta suojatun alkuperänimityksen käyttöä oikeusriidan kohteena olevassa sorbetissa, jos on olemassa muita tekijöitä (erityisesti merkintöjen esittämistavassa), jotka osoittavat, että suojatun alkuperänimityksen nauttimaa arvostusta on tarkoitus käyttää hyväksi sen maineella ratsastamalla.

83. Tässä asiassa ”Champagner Sorbet” -pakkausten kuluttajalle näkyvässä etiketissä on etualalla korkki, jonka ympärillä on sen pullossa kiinni pitävää rautalankaa, puoliksi täynnä oleva lasi ja juomaa, joka on oletettavasti samppanjaa. Taka-alalla, joskin täysin tunnistettavasti, on pullo ranskalaista kuohuviiniä.

84. Mielestäni ei voida kiistää näiden seikkojen merkitystä arvioitaessa, hyödyntääkö elintarvikkeen valmistaja tai jälleenmyyjä suojatulla alkuperänimityksellä Champagne suojatun ainesosan mainetta.[49] Kansallinen tuomioistuin voi ottaa ja sen on otettava huomioon nämä tekijät ratkaistessaan, onko kyse suojatun alkuperänimityksen oikeudettomasta hyväksikäytöstä.

85. Asetuksella N:o 1308/2013 ja direktiivillä 2000/13[50] pyritään estämään se, että kuluttajaa johdettaisiin harhaan, ja unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että pakkauksen ainesosaluettelo ei yksinään riitä sulkemaan pois sitä, että merkinnät ja niiden tekotavat voisivat olla omiaan johtamaan ostajaa harhaan.[51]

86. Unionin tuomioistuin on katsonut, että arvioidessaan merkintöjen kykyä johtaa ostajaa harhaan kansallisen tuomioistuimen on nojauduttava etenkin mainittuihin merkintöihin perustuvaan kyseisen kuluttajan oletettuun odotukseen elintarvikkeen alkuperästä, lähtöpaikasta ja laadusta, jolloin olennaista on, ettei kuluttajaa johdeta harhaan eikä häntä johdeta katsomaan virheellisellä tavalla, että tuotteen alkuperä, lähtöpaikka tai laatu eroavat siitä, mitä ne ovat todellisuudessa.[52]

49 Istunnossa osapuolet myönsivät, että pääasian oikeudenkäynti ei rajoitu suojatun alkuperänimityksen käyttöön sorbetin nimessä.

50 Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohta.

51 Tuomio 4.6.2015, Teekanne (C-195/14, EU:C:2015:361, 38 kohta).

52 Ibidem, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

87. Toimivaltaisen tuomioistuimen on tarkistettava, ettei näiden graafisten elementtien käyttö ”Champagner Sorbet’n” etiketissä ilmennä pyrkimystä luoda suhteetonta yhteyttä suojatulla alkuperänimityksellä suojattuun kuohuviiniin. Toisin sanoen sen on tutkittava, onko elintarvikkeen kaupallisen esillepanon taustalla olevana suunnitelmana todella yhdistää se samppanjan maineeseen ja ulottaa samppanjan ominaisuudet koskemaan sorbettia.

C Kolmas kysymys

88. Kolmanteen ja neljänteen kysymykseen annettava vastaus olisi ehkä tarpeeton, jos Bundesgerichtshof katsoisi toiseen kysymykseen annetun vastauksen perusteella, että suojattua alkuperänimitystä Champagne on käytetty oikeudettomasti hyväksi. Tarkastelen joka tapauksessa kumpaakin kysymystä.

89. Kolmannella ennakkoratkaisukysymyksellä kysytään yhteenvetona, merkitseekö suojatun alkuperänimityksen saaneen nimen käyttö tässä tapauksessa suojatun alkuperänimityksen väärinkäyttöä, jäljittelyä tai mielleyhtymää.

90. Asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan b alakohdassa mainitaan useita eri menettelytapoja, joiden todetaan olevan sopimatonta menettelyä elinkeinotoiminnassa ja joissa suojatun alkuperänimityksen käytön intensiteetti laskee asteittain väärinkäytöstä jäljittelyn kautta mielleyhtymiin.

91. *Väärinkäytöllä* viitataan suojatun alkuperänimityksen täydellisen nimen käyttöön vastaavista tuotteista. Nähdäkseni siitä ei ole kyse tässä tapauksessa, sillä sorbettia myydään jäädytettynä, eikä sellainen ole ajateltavissa viinin osalta.[53] Mielestäni ei voida varsinaisesti puhua myöskään *jäljittelystä*, sillä nimitys ”Champagner Sorbet” sisältää kokonaisuudessaan suojatun alkuperänimityksen.

92. On hankalampaa ratkaista, voidaanko puhua *mielleyhtymästä*, ja tämän selvittämiseksi on turvauduttava unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jossa on jo vahvistettu joitakin oikeusohjeita, jotka koskevat tätä kolmannen tyyppistä sopimatonta menettelyä.[54]

93. Tämän oikeuskäytännön mukaan ”mielleyhtymän” käsite kattaa tapauksen, jossa tuotteen nimeämiseksi käytettyyn ilmaisuun sisältyy suojatun alkuperänimityksen *osa* siten, että kuluttajalle syntyy tuotteen nimen yhteydessä mielikuva tavarasta, jolla on kyseinen nimitys.[55]

94. Viittaus suojatun alkuperänimityksen *osittaiseen* käyttöön perustui kullakin tuomiolla ratkaistun asian tosiseikkoihin, ja niissä suojattujen alkuperänimitysten herättämä mielleyhtymä johtui kyseessä olevien tuotteiden nimien tai tavaramerkkien osittaisesta päällekkäisyydestä (”Gorgonzola/Cambozola”,[56] ”Parmigiano Reggiano / Parmesan”[57] ja ”Verlados/Calvados”[58]).

53 Arviointi saattaisi olla toinen, jos tuotetta kutsuttaisiin jollakin muulla tavalla, joka antaisi kuluttajan ymmärtää, että kyse on jäädytetystä samppanjasta, jota voidaan nauttia sorbetin tavoin.

54 Myös ratkaisuehdotukseni EUIPO v. Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto IP (C-56/16 P, EU:C:2017:394) 94 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa käsittelin mielleyhtymän käsitettä tapauksessa, jossa unionin tavaramerkillä Port Charlotte herätettiin mielleyhtymä suojattuun alkuperänimitykseen Porto/Port.

55 Tuomio 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdan osalta.

56 Tuomio 4.3.1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, 25 kohta).

57 Tuomio 26.2.2008, komissio v. Saksa (C-132/05, EU:C:2008:117, 44 kohta).

58 Tuomio 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35).

95. Tarkastellessaan asetuksen N:o 110/2008 yhteydessä sanan ”Cognac” täydellisenä sisältävän tavaramerkin tapausta unionin tuomioistuin luonnehti sitä pikemminkin ”mielleyhtymän” aiheuttamiseksi kuin ”väärinkäytöksi”, vaikka sitä käytettiin sellaisille tislatuille alkoholijuomille, jotka eivät olleet suojatun alkuperänimityksen eritelmien mukaisia. [59]

96. Tislattujen alkoholijuomien suojattujen alkuperänimitysten osalta vahvistettuja periaatteita voidaan soveltaa analogisesti asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan b alakohdassa mainittuun mielleyhtymään. [60] Asetuksen N:o 1308/2013 johdanto-osan 92 ja 97 perustelukappaleessa selitetään, miten suojattujen alkuperänimitysten suojalla pyritään paitsi estämään vilpilliset menettelyt ja edistämään markkinoiden avoimuutta ja tervettä kilpailua, myös saavuttamaan kuluttajansuojan korkea taso.

97. Vastaavasti on otettava myös huomioon oikeuskäytännössä vahvistetut suhteellisuusperiaatteen mukaiset kriteerit, joiden mukaan määrittäessä, onko kysymyksessä mielleyhtymä, on käytettävä perusteena sitä, miten tavanomaisesti valistunut ja kohtuullisen tarkkaavainen ja huolellinen eurooppalainen keskivertokuluttaja mieltää asian. [61]

98. On jälleen kerran ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen (tai tarvittaessa alempien tuomioistuinten) asiana ratkaista tämän oikeuskäytännön perusteella, luodaanko tässä tapauksessa mielleyhtymä suojattuun alkuperänimitykseen Champagne. [62] Kyseinen tuomioistuin voi tuomionsa perusteluissa tukeutua paitsi sorbetin nimeen, myös jo mainittuihin muihin seikkoihin, jotka liittyvät tämän elintarvikkeen myyntiin.

99. Vaikka tarkoituksenani ei ole puuttua ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimivaltaan ja vaikka vain sillä on edellytykset arvioida täysin asian tosiseikkoja, katson kuitenkin, että kyseisten graafisten elementtien sisältyminen tuotteen pakkaukseen on omiaan vahvistamaan mielleyhtymää suojattuun alkuperänimitykseen ”Champagne”. Tällä käytöllä – nimen ”Champagner Sorbet” lisäksi – valmistaja ja jälleenmyyjä pyrkivät siihen, että kuluttajalla olisi mielessään tähän suojattuun alkuperänimitykseen yhdistyvä laatu ja sen nauttima arvostus, jotka ne haluavat ulottaa koskemaan sorbettia.

D Neljäs kysymys

100. Bundesgerichtshof haluaa tietää, sovelletaanko asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan c alakohtaa soveltaa ainoastaan vääriin tai harhaanjohtaviin tietoihin, jotka ovat omiaan synnyttämään kohdeyleisössä väärän kuvan tuotteen maantieteellisestä alkuperästä.

101. Jotta kysymys voidaan ymmärtää paremmin, on syytä viitata ennakkoratkaisupyynnön 62 kohtaan ja sitä seuraaviin kohtiin. Näistä kohdista voidaan päätellä, että epäselvyys johtuu CIVC:n esittämästä väitteestä, jonka mukaan kyseisiä tietoja koskeva kielto olisi *yleinen* eikä koskisi yksinomaan tietoja, jotka synnyttävät yleisössä väärän kuvan tuotteen maantieteellisestä alkuperästä.

102. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin näyttää kannattavan säännöksen rajoittavampaa tulkintaa, jossa se rajataan koskemaan tapauksia, joissa suojattua alkuperänimitystä käyttämällä yleisöä johdetaan harhaan tai erehdytetään tuotteen alkuperän suhteen.

59 Tuomio 14.7.2011, Bureau National Interprofessionnel du Cognac (C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, 58 kohta).

60 Ibidem, 22–27 kohta.

61 Tuomio 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, 26–28 kohta).

62 Unionin tuomioistuin totesi tuomion Viiniverla 31 kohdassa, että juuri ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä oli ”arvioida, synnyttääkö omenasta tislatusta väkevästä alkoholijuomasta käytetty nimitys Verlados asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdassa tarkoitetun ’mielleyhtymän’ suojattuun maantieteelliseen merkintään Calvados”.

103. Katson kuitenkin, että yhteisön lainsäätäjä on halunnut antaa suojatuille alkuperänimityksille laajan suojan ja että kyse on tuotteiden alkuperään liittyvää epäselvyyttä laajemmin myös sen vaaran välttämisestä, että nimitys muuttuu yleisnimeksi, kun suojattu alkuperänimitys vesittyy sen eriyttämättömän käytön vuoksi.

104. Asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohta sisältää sopimattomien menettelyjen asteikon, johon olen viitannut edellä. Vaikka sen a alakohta koskee ainoastaan suojattujen alkuperänimitysten maineen hyväksikäyttöä ja b alakohta väärinkäyttöä, jäljittelyä tai mielleyhtymiä, c alakohdassa suojattua alaa laajennetaan sisällyttämällä siihen ”merkinnät” (toisin sanoen kuluttajalle annettavat tiedot), jotka on merkitty tuotteen sisä- tai ulkopakkaukseen tai mainoksiin ja jotka antavat väärän tai harhaanjohtavan kuvan tuotteen yhteyksistä suojattuun alkuperänimitykseen siitä huolimatta, että niissä ei varsinaisesti herätetä mielikuvaa tästä suojatusta alkuperänimityksestä.

105. Uskoakseni tämän c alakohdan tarkoitus ei muutu, jos suojattuun alkuperänimitykseen *liittyvän* elintarvikkeen kaupalliset tiedot, jotka kuluttaja saa suoraan, ovat omiaan saamaan kuluttajan ajattelemaan, että tällä tuotteella on sama suoja ja sama laatu kuin suojatulla alkuperänimityksellä, vaikka näin ei todellisuudessa ole. Väärä tai harhaanjohtava merkintä voi tietysti koskea tuotteen alkuperää mutta myös sen olennaisia ominaisuuksia (esimerkiksi sen makua).

106. Yhteenvetona on todettava, että neljännessä kysymyksessä mainitulla säännöksellä annettu suoja ei rajoitu tapauksiin, joissa kuluttajaa johdetaan harhaan tuotteen maantieteellisestä alkuperästä.

VI Ratkaisuehdotus

107. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Bundesgerichtshofin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä 22.10.2007 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohtaa sovelletaan, kun suojattua alkuperänimitystä Champagne käytetään pääasian oikeusriidassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa kuvaamaan nimellä ”Champagner Sorbet” markkinoitua elintarviketta.

2) Asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohtaa on tulkittava siten, että arvioidessaan, hyödynnetäänkö 12 prosenttia samppanjaa sisältävässä elintarvikkeessa ”Champagner Sorbet” oikeudettomasti suojatun alkuperänimityksen Champagne mainetta, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on ratkaistava, onko tämän suojatun alkuperänimityksen käyttö sen kaupallisessa esillepanossa perusteltua oikeutetun intressin vuoksi. Seikkoja, joiden perusteella voidaan arvioida tätä oikeudetonta hyödyntämistä, ovat se, että suojatulla alkuperänimityksellä Champagne suojattu ja elintarvikkeeseen lisätty ainesosa antaa sille olennaisen ominaisuuden, sekä pakkauksen ja merkintöjen osat, jotka saavat kuluttajan yhdistämään tämän tuotteen suojattuun alkuperänimitykseen Champagne.

3) Asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että arvioidessaan, luodaanko tuotteella ”Champagner Sorbet” tässä säännöksessä tarkoitetulla tavalla mielleyhtymä suojattuun alkuperänimitykseen Champagne, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava, onko tavanomaisesti valistunut ja kohtuullisen tarkkaavainen ja huolellinen eurooppalainen keskivertokuluttaja saatu sen nimen ja kaupallisen esillepanon vuoksi ajattelemaan, että kyseisellä tuotteella on suojattuun alkuperänimitykseen erottamattomasti liittyvä laatu ja sen nauttima arvostus.

4) Asetuksen N:o 1234/2007 118 m artiklan 2 kohdan c alakohtaa ei sovelleta ainoastaan vääriin tai harhaanjohtaviin tietoihin, jotka ovat omiaan synnyttämään kohdeyleisössä väärän kuvan tuotteen maantieteellisestä alkuperästä.